

<p>Szerkesztői iroda: A KIADÓHIVATALBAN, hová a lap szellemi részét illető közle- mények küldendők.</p> <p>Kiadó hivatal: WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE, hová a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.</p> <p>Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<h1>KÖZÉRDEK.</h1> <h2>Vegyes tartalmu heti lap.</h2>	<p>Megjelen minden vasár- napon egy nagy íven.</p> <p>ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: Egész évre . . . . . 4 frt. Fél " . . . . . 2 " " Negyed " . . . . . 1 " "</p> <p>HIRDETÉSEK DIJA: 3 hasábos! petit sorért, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 15 kr.</p>
--	---	--

### Társadalmi kór.

Egy rémes járvány dul hazaszerte. Áldozatait a társadalom minden osztályából szedi válogatás, nem és kor különbség nélkül. A közélet kitünőségei, a tisztviselői kar előkelői, neves ügyvédek, orvosok, gazdag gyárosok, — gyermekek, ifjak és aggok, — nők és férfiak egyaránt esnek a kielégíthetetlen Moloch áldozataiul. A fővárosi lapok rendes rovatot kénytelenek vezetni e csapás áldozatairól, kiknek története súlyos bajt, nehéz körjellegűt tüntet fel társadalmunk életében. „Nincsen nap ugyszólván példa nélkül. A lánczid csalogatja áldozatait, a Stein-háznak már-már legendája van“ mondja egyik fővárosi napi lapunk, és mi vidékiek, kik talán irigyeltük a főváros fényét, gazdagságát, ünnepéleit, — kezdtük sajnálni a fővárosi szellemet, mely a ragyogó vonások mellett a corruptionnak s az élet nyomorainak oly sötét árnyalatait mutatja fel. Kezdtünk kibékülni a mi kis városias, falusias létünkkel, melyben nincs ugyan dűsgazdagság, de nincs is oly mély nyomor, nincs tündöklő fény, de nincsenek is ellentétül oly sötét vonások.

Nos! nálunk sem tartott sokáig ez idylli állapot. Az erkölcsi sülyedés példái kezdettek versenyre kelni a fővárosiakkal. Idegen vagyonszerzési, családi élet botrányos megbomlásai, anyagi és erkölcsi bukások szomorú esetei kezdtek „sensatiot“ gerjeszteni. — A vidék hirre kapott! Most már a fővárosi lapok újabb rovatokkal gazdagodtak: a vidéki scandalumok és rémes történetek révén.

De ez még nem minden! Elkezdődtek az öngyilkosságok is és oda jutottunk, hogy pld. csak Nagy-Enyeden a folyó félévben hét eset történt — s a nagyobb részben gyufa vilóval történt önmérgezések közül két egyént nem lehetett megmenteni a szomorú végtől.

Mi ez? Mit tegyünk ellene? Hova jutunk így?

## TÁRCZA.

### A hogy a népdal terem.

— Rajz. —

Dr. BOROS GÁBOR-tól.

(Vége)

Mikor eltávozott attól a csárdától, a hol a boldogságát hitte megtalálhatta, mikor visszagondolt az eltűnt rövid boldogságra, mikor elgondolta, hogy nincs már neki keresete többé a Zsófiéknál, úgy érezte magát, mint a pusztai fű, mely körül még bokor se terem. . . .

Sír a madár, sír a száraz ágon,  
De egyedül vagyok a világon!  
Osi szellő lengeti a fákat,  
Fájó szívem megtöri a bánat.

Csak a Zsófiika szívébe vetett még egy kicsike bizalmat, reményt, — nem hihette el, hogy a ki őt olyan igazán szerette, elválhatik tőle. . . .

Tiltak rózsám, tiltak tőled  
Titkon se beszéljek veled,  
De ha a világ megtölt is,  
Beszélék én veled mégis.

Hogy ne bizott volna Zsófikájában, mikor azt hallotta volt tőle, hogy

Azt mondják: nem adnak  
Engem galambomnak,  
Hanem inkább másnak,  
Annak a hatókrós  
Fekete subásnak, —

és aztán a nóta végén száz pár csókot kapott tőle egy végből.

Hej, de azért még se találkozhatsz vele többé.

A csárdába természetesen nem ment, hiszen onnan csúfosan kiutasították, oda nem volt szabad mennie. — Csak az nem fért teljességgel a fejébe, hogy Zsófi nem keresett alkalmat a találkozára, pedig haj, beh igen vágyott az ölelésre. Mért nem jó ki találomra is elébe, legalább hogy lássa, hogy megvigasztalja tenger bánatában. Nem tudta megmagyarázni magának a leány tartózkodását.

Mikor jó társai az elpányvázott lovakon megosztottak, ő neki nem kellett a meglevőn kívül egyetlen egy

A megdöbbenés érzetével kérdehetjük ezt és a szomorú tényeket vizsgálva alig találunk reá feleletet. Többnyire szegény, de nem a nyomorúság s a kínos nélkülözés által nyomott egyének voltak az áldozatok. Polgár asszony, polgár leány, szolgaleány, tanulók, egyszerű földmivesek képezik az újabb gyászos sorozatot.

Az erős erkölcsi érzet hiánya, a vallásosság utjáról való letérés, a felületes nevelés, mely az élet bajaival, gondjaival való megküzdésre nem tanít, az erő tulbecsülésétől nem óv, a kevéssel és egyszerűvel való megelégedésre nem figyelmeztet, — bizonyára betolyanak arra, hogy rossz példákot hallva, olvasva, sőt éppen látva: az öngyilkosság terjedőben legyen.

Ily körülmények között csakugyan lehetetlen, hogy szemlélve nagyokon és kicsinyeken az eseteket, ne foglalkozzék az emberek egyrésze e szomorú vég gondolatával. És — jól van mondva — a hol a gondolat egyéni dispozióira talál, táplálékot lel a test és a lélek hajlandóságaiiban, ülőhelyeeként talál az agyban, ott elkezd munkálni, lassan tovább eszi magát, mint a félelem ugy támad, ugy növekszik, ugy terjed, mig hatalmába nem keríti az egész embert. Erőt vesz rajta a melancholia, majd az izgatottság, majd az elmerülés egész lényén. — Minden kis ok nagy ok lesz reá nézve és arra készítheti, hogy nyomoru módon vessen véget életének, nem tekintve a családot, a közélet s a haza iránti kötelességekre, melyek ezer szállal fűznek minket az élethez s az életben egymáshoz.

Szülők, tanítók, lelkészek! Első sorban a ti kötelességetek ellene munkálni e borzalmas járvány tovább terjedésének. Testben, lélekben egyaránt ép ember ily kórnak nem esik áldozatul, — neveljétek testben és lélekben erőssé a kezeitekre bízott nevédekeket, hogy becsülje meg az életet s az életben önmagát és társadalmi körét.

se. Csak töprengett, csak búsongott, nem tudták szavát venni keserűségében. A mint ott szomorkodott kezeibe temetve szenvedő arcát, külön a többitől, egyszerre csak rákezdi egyik társa, hogy

Befújta az utat a hó,  
Czélátlanul fut a fakó,  
Megereszte a kantárja,  
Bűnbánatban a gazdája.

Betyár gyerek ül a lovon,  
Nagyot sohajt olykor-olykor:  
Hogy így megessalt, soh' se hittem,  
Büntesse meg a jó Isten!

Fölkapta a fejét s nagyot bámult arra a legényre, a ki ezt dalolta. Olyan furcsán érezte a szívét, mintha egy láthatatlan kéz elvette volna minden boldogságát. Hát ő arra nem is gondolt. Nem birta kiállni tovább, fölkapott a lovára, számba se vette a pajtások gúnyolódó kacagását, — az okos állat meg mintha sejtette volna, röptült vele át a harmadik határon is. A szellő messzire elvitte a hangokat:

Beh szomorú ez az élet énnekem,  
A mióta elhagytál te kedvesem;  
Hisz te voltál boldogságom csillaga,  
Csillag nélkül oly setét az éjszaka.

Setét volt a lelke, a világító napfény kezdett vesztetni ragyogó tüzből. Mindinkább gyökeret vert szívében az a borzasztó gondolat, hogy ha Zsófi igazán szerette volna és szeretné, tudott volna módot találni, hogy találkozzanak.

Ó akkor! régen! beh más volt még akkor szemében az egész világ, — és most beborult fölőtte az ég. Kezdték befészkelni szívébe a gyanu, a mi csak elkésere-  
redést szülhetett . . . .

Volt szeretőm, de már nincsen,  
Ő volt az én drága kincsem,  
De mióta már nem szeret,  
Megtuntam az életemet,  
Megtuntam az életemet.

És az elkésere-  
redés még azt is eldaloltatta vele, hogy

Aranyos pillangó az ágon,  
Nem kap szívem többé a lányon,  
Mert a lány pillangó a réten,  
Hamar odébb ad a legényen, —

de a másik pillanatban már ismét forrt a szíve, égott a lelke, a Zsófi égő szemeit nem birta elzárni magától, mintha folyton előtte égett volna. Annál fájdalmasabban esett

### Közigazgatás.

Alsó-Fehérmegye törvényhatósági bizottsága f. évi április hó 25-én kezdőleg tartott közgyűlése alkalmával a koremai hitel nagyságát megállapítván, e szabályrendelet, mely f. évi május 18-án 29-435 sz. a. belügyminiszteri megerősítést nyert, a következőleg szól:

Sz. 41—1883. jk.

K. Gy.

### Szabályrendelet

Alsó-Fehérmegye területén kiszolgáló szesz italok hitelezhető és bíróság megítélhető ára nagyságáról.

1. §. Azon összeg, melyet a bíróság a vendéglőkben, koresmákban és más italmérési helyiségekben, ide értve azon kereskedéseket is, melyek a szesz italoknak kicsinyben eladására joggal bírnak, kiszolgáltató italok ára iránti követelések fejében megítélhet, Alsó-Fehérmegye területén egy italmérési helyiséggel bíró községben 5 forintot, két italmérési helyiséggel bíró községben egy-egy helyiségben 3 frtot, több italmérési helyiséggel levő községben egy-egy helyiségben 2 frtot meg nem haladhat.

2. §. „Jelen szabályrendelet, minden községben szokott módon kihirdetendő, s minden italmérési helyiségben magyarul és az illető község jegyzőkönyvi nyelvén, a vendég által könnyen látható helyen kifüggesztendő, s olvasható állapotban tartandó.“

„Azon vendéglős, koresmáros, vagy italmérő, ki ezen §. rendeletét nem teljesíti, a községi szegényalap javára 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntettetni.“

3. §. „Ezen szabályrendelet f. évi július hó 1-jével lép életbe.“

bánat terhelte szívének, hogy Zsófi hűtlen lett hozzá. Meg nem állhatta, hogy szemrehányást ne tegyen kedvesének, —

Nem átkozlak, nem szokásom,  
De sok süri sohajtásom  
Felhat a magas egekre:  
Mít felelsz te mindezekre?

Pedig akárhogy vádolta is Zsófi, azért mégis csak szerette s mikor egy kissé nyugodtabban gondolkozott, kimentette azzal, hogy az anyja erőszakolta. — — —

A szegény Zsófiából meg hervadó virág lett, a mióta nem látta Pistáját. Ugy elmerengett szép szemeivel a végtelen rónán, úgy várta, úgy remélte, hogy eljö még egyszer az az ember s akkor elmondhatja, hogy igaz lelkéből szerette, hogy nincsen neki más ezen a világon. Ó hogy szoritja a szívét valami, hogy nyomja, hogy terheli. Csak eljőne valahára. — Hanem Pista bizony nem jött el. Az elhagyott leány olyan mélységesen énekelte:

Feeském, feeském, édes feeském,  
Vidd el ezt a leveleském:  
Vidd el, vidd el messze földre,  
Tedd a rózsám kebelére.

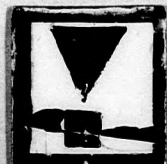
Ha kérni, hogy kitől jöttél,  
Kinek a postása lettél:  
Mond meg, hogy egy árva szívűtől,  
A régi szeretőtől.

A leány nem vádolta magát; az ő szerelme nem változott, Pistát, egyedül Pistát szerette most is, de anyjának érzéketlen szigora eltöltötte tőle. — Tudta azt is, hogy a Pista szíve nem hűdült el tőle, a ki ugy ölelte, a ki ugy szerette, el nem felejtette. — Kész lett volna utánna menni a világ végére. Kigördült a könyve, mikor azt dalolta:

Bujdosik a kedves rózsám valahol,  
A hol még a dalos madár sem dalol;  
Ne bujdosál kedves rózsám messzire,  
Erted megyek én a világ végére.

Bizony messze is volt tőle Pista, hat vármegye választotta el.

A szegény Zsófinak utoljára is feleségül kellett mennie a hat ökrös gazdához, a ki derék legény volt ugyan, de a kit nem tudott szeretni. A szerelmet nem lehet erőltetni, elfojtani lehet, de elkergetni parancsszóra sem. Elhatott ennek a dolgnak a hire Pistához is, megvitte az irigység; keseredett szívének egész fájdalmát öntö ki e szavakba:



## Közegészségügyi jelentés 1882-ről.

A közegészségügyi állapot a lefolyt évben kedvezőtlen volt.

A születések száma 154, kevesebb 36-tal mint a múlt évben; városunkban 1801—1880 közt a születési átlag évenként ezer lakosra 31 volt, 1882-ben csak 29.

A halálozások száma 230, kevesebb négyvel mint a múlt évben; városunkban 1801—1880 közt a halálozási átlag évenként ezer lakosra 34 volt, 1882-ben csak 29.

Összehasonlítva a születéseket a halálozásokkal 1882-ben minden ezer lakosra 15 halálozási többlet esik, míg az 1801—1880 közötti átlag szerint 3 születési többletet várhattunk volna.

Legfőbb halálokok: hólyagos himlő 32, tüdőgümő és göresök 19—19.

Kor szerint elhaltak: 10 éven alul 93-an, 10-től 60-ig egy kortzedre 20 halálozás esett, 60-on felül 34-en. A halálozás a magosabb korokat az előző évhez képest erősebben érte, mert 10 éven alul kevesebben haltak el 31-gyel, 10—60 közt többen 14-gyel, mi egészen a himlőre esik; 60-on túl többen 15-tel.

A kórállapot a következő volt:

A hólyagos himlőjárvány még az előző évből jött át és miatta az iskolák két hónapig zárva voltak. A csecsemők védhimlőoltása nagy nehézségek közt az év 3 első b évében befejeztetett, április elején a járvány megszűnt. Szeptemberben újlag védhimlő oltás végeztetett a csecsemők közt, köztük azóta nem is fordult elő himlőzés, míg a felnőttek közt szóróvályosan egész év végeig. A végzett védhimlőoltások száma 351 volt.

A vörös himlő az év első havaiban járványosan uralkodott és alig hogy megszűnt, számos göresös köhögési eset lépett fel, előbbi 5, utóbbi 10 halálesettel.

A skarlát, gyermekági láz és difteritis csak szóróvályosan mutatkozott, együtt 6 halálesettel, ellenben a tifusznak 12 áldozattal adóztunk, a fertőző bántalmaknak összesen 65-tel, úgy hogy a szerves anyagok felhalmozását közterületeken főleg a patak medrében a legnagyobb szigorral leendő szükség jövőre megakadályozzuk.

A varicella július és augusztus hónapokban az 1881-ikihez hasonló mérvben fordult elő, halálozás nélkül.

Szomorú közegészségügyi állapotaink közt vizsgálató egy alantas fekvésű nagy piac feltöltése és egy magasabb piac tulajának szerves anyagoktól megtisztítása, továbbá az üzoda megépítése.

A közegészségügyi bizottság április 3-án 2 üdvös intézkedést hozott: az új szülők községi nyilvántartását, mi által a védhimlőoltás mulasztása is csökkenteni foghat és a bábák mérsékelt díjazását szegény szülőknek melletti fardozásaiakért, a mi a szegény új szülők és anyák halálozását alkalmas csökkenteni, a képviselőlet jóváhagyását is megnyerve ezen intézkedések június elseje óta életbe léptek.

Lehullott a fehér rózsá levele,  
Szerepmet más viszi esekőre,  
Muzikászó elhallik a cserjésig,  
Fáj a szívem, fáj a megrepedésig.

Az esküvőnek minden áron meg kellett történnie, így akarta ezt a Zsófi anyja, a leány pedig csak engedelmességgel tudta egész életében. Túrte szegény, hogy mással eskessék össze, nem azzal, a kit szeret. Hiába vonakodott, hiába ellenkedett, — felesége lett a Farkas Jósának.

Tejbe vajba fűrésztötte az egész új atyafiság; nagy bánt vele az az ember, mint a gyenge tojással, de azért sehogya se tudta boldoggá tenni. Halványult a felesége napról-napra, utoljára már csak az árnyéka lett a régi, tüzről pattant leánynak. — Jóska váltig kérdezgette tőle, hogy mi baja, hogy mi bántja, mi bíányzik, mire vágyik. Az pedig csak lesütötte a két szemét, nem felelt semmit, hiszen a mit mondhattott volna, azzal csak sértene azt a jó embert, a ki minden órában az ő boldogításáról gondolkodott. Mikor pedig magára volt, olyan szomorúan gondolt arra, hogy e z az élet lesz az ő halála. S még hozzá végtére látnia kellett, hogy az a jó ember észrevette az ő nagy bánatát s azóta csak a jóság maradt az arcán, nem mosolygott többé. Talán már az okát is kitalálta?!

Fájt szegénynek, erősen fájt, hogy annak az embernek csak szenvedést okozott. De hát ez nem az ő hibájából esett...

Nem vagyok én oka semminek,  
Édes anyám oka mindennek;  
Mért nem adott engem olyanoknak,  
Kit én választottam magamnak.

Pista is szenvedett s nem volt többé egyetlen percnyi nyugodalma sem. Hogy is lehetett volna, mikor azt kellett dalolnia, hogy

Verje meg az Isten, veretlen ne hagyja,  
Ki a más rózsáját eképp elrabolja!

De mit tehetett volna egyebet, minthogy a borban keresett vizsgálató feledést. A ki eddig csak azért ilt a kupa mellé, hogy gyönyörködök abban, a ki hozzá, most, mikor elvesztette legdrágább kincsét s elhagyatva érezte magát, barátának, pajtásának tekintette azt s a gyöngyöző, piros borral kellett megélnie, nem láthatta soha-soha, a kinek a keze megédesítette.

November 22-én a közegészségügyi bizottság elnököt választott a boldogult polgármester ur helyett, az új polgármester ur személyében, továbbá általánosságban védhimlőoltási szabályrendeletet fogadott el, mely ha részleteiben is valószínű, az 1881—82-ik 60 halált okozott himlőjárványhoz hasonló többé nem ismétlődhetik városunkban.

A közegészségügyi személynét év végén 5 orvos-tudor, 2 sebész — utóbbiak egyike állatorvos is — 2 okleveles gyógyszerész és 9 bábából állott. Ekvözben távozott dr. Auerbach József ur, letelepült dr. Nagy Albert ur; 2 baba kivándorolt, Botos Anna visszatelepült. A gyakorlati eltiltatott 2 oklevél nélküli paraszt baba, ugyis számfeletti bábáink egyik-egyikére alig jutván 16, legnagyobb részét szegény sorsu szülőnek.

Orvosrendőri boncolat 2 esetben végeztetett.

Az évi középhőmérséklet Bartha Zsigmond segéd-tanár ur szives közlése szerint 10,4 Celsius fok volt, csaknem két fokkal több mint 1881-ben. (A havi középhőmérsékletek pedig: jan. —2, febr. —1, március 8, április 12, május 16, június 17, július 21, augusztus 19, szeptember 17, október 10, november 6, december 2.)

(Vége következik.)

## Szinészet.

Június 2-án, szombaton „A gascognei nemes” vig operette került színre, melynek szövegét Sue „Kalandor és kékszakál” című regénye után Zell F. és Genée R. írták. Zenéjét pedig Suppe Ferencz szerző. A mi magát a darabot illeti, nem sok érdeket nyújt; sovány mese, kevés esemény, alig valami bonyodalom. Ez a szöveg-szegénység azonban az operettek legnagyobb részének közös hibája s így nem csupán e darab hátrányára rovádo.

A zene, mely Suppe F. sokszor oly lebilinesül lantjának terméke, nem tartozik a különben kitűnő zeneköltő sikerültebb compositiói közé; az egészen bizonyos egyhangúság s dallamszegénység vonul végig; meg-megesendül ugyan egy-egy kedvesebb accord, de midőn feszült figyelemmel várjuk további folytatását, ismét egész szüntelen és kifejezés nélkülvé válik a zene. — Bényeinek drámai szerepekre oly kitűnő társulata operettek élvezetes előadására nem elég erős, a férfiak között jóformán egy sincs, a ki a mértéket teljesen megüsse, a nők között pedig csak Bényeiné (igaz, hogy ő derekasan megállja helyét) és Ács Flóra jöhetnek említésbe. — A mi magát az előadást illeti, az az eddig elmondottak tekintetbe vételével, elég sikerülten mondható; derék színészeink sok igyekezettel alakíták szerepeiket s kiknek kissé hálásabb szerep jutott, szép sikerrel és közönségünk részéről teljes elismeréssel. Első ezek között Püspöki, ki a czimszerpben, a kalandokra vágó, semmitől vissza nem rettenő s nyereségért mindent, még fejét is kockáztató nyegle gascognei nemes mind végig helyes felfogással alakítja s a közönséget folyton derült hangulatban tartva, nem egyszer zajos tapsokra indítja. Az est dícsőségében vele osztják, sőt az oroszlan részt nyerte el Bényeiné (Méri), ki kellemes hangja, helyes intonatiója, ügyes játéka s jelles alakítása által közönségünknek nem csekély élvezetet

Ismerte is már a szurtos Peti cigány, csak rákezdte a betyár nótát:

Sirjon, rijjon a hegedű,  
Bánatomat sirja,  
Míg a hajnal az ablakot  
Meg nem pirostija.  
Húzd rá cigány, húzd rá,  
Setét még az éjjel,  
Muzikászó mellett  
A bú hamar mén el.

De nem talált enyhülést a szive, az a nóta csak még jobban elkiserítette. Messze kihallszott a koresma ablakán a betyár éneke:

Mikor nekem muzikálnak,  
Fáj a szívem fenékig,  
Elfeledni soh' se tudom  
Azt az egyet, a régit.

Nem, nem az olyan sziveknek van adva a feledés, mint az övé.

Mi lehetett volna végső menedéke, mint a halál? Nem változtathattott a megtörténteken, szerelme nem hamvadt el, sőt sajnóbban égette keblét. — reményének végső szálai is elszakadoztak. Mind búsabb lett a nótája, mind nyomasztóbb teher nehezedett a szivére s a legutolsó dal, mely ajkain termett, ez volt:

Szomorú fűz hervadt lombja  
Ráborul a sirhalomra;  
Kis madárka zeng az ágon  
Temetőbe, sirba vágyom.

Nem is hallott aztán többé senki tőle más dalt, — egyre csak azt az egyet mormolta a recesgő hangu hegedű mellett. —

A gazdag asszonyt ezalatt megtörte a szenvedés, — itt hagyta a földi gazdagságot, hogy helyette oda fönn boldogságot találjon.

Fábián Pista eltűnt a környékből, nem látta soha senki régi ismerői közül. A hír sok mindenfélét beszélt fölé, de bizonyos még egykori társai se mondhattak róla.

Eltűnt, elveszett ő is.

Futó csillag volt mindakettő, csak azért csillantak föl, hogy aztán a végtelenben leljék sirjukat, hogy elveszenek nyomtalanul.

nyújtott, legtöbb erőt azonban a második felvonásban. Krusztillakkal (Püspöki) énekelte duójában fejtett ki s ezt kiserte legnagyobb siker is, mert felvonás után a közönség többször zajos kihívásban és tapsban részesíté mind őt, mind püspököt. Különben ugy a darabnak, mint az előadásnak fénypontját a második felvonás képezi, mely hatását nem is téveszté el. — A mi a többi szereplőket illeti: Németh (Dzsemsz) a honból száműzött s az üldözök elől alakba rejtőzködött mömmuthi herceget jól állítja szeméink elé, játéka átgondoltságra, alakítása helyes felfogásra vall; kár hogy éneke nem élvezhetőbb. Ács Flóra (Kaszkarita) a pajkos és esztalan csaplárleányt jól személyesíté s hangja bár gyöngye, de élvezhető. Völgyi az angol nagykövetségből Martinik kormányzóságba esepent s eleget izzadni nem győző Rapinnet Marquis-t sok élénkséggel s helyes komikai színezéssel játszotta.

Ez előadáson közönségünk igen szép számmal jelent meg, a mi színészeink kedvét észrevehetőleg fokozta.

Jun. 3-án Almási Balog Tihamérnak a népszínházi pályázaton 1000 arany frank pályadíjat nyert s a fővárosi élet köréből merített népszínműve: „Millimári” került színre, mely darabban nézetünk szerint a népszínházi bizottság ép oly fiascot fogott, mint a „Legény bolondjával”. Egy darab, melynek életet csupán egy elettelen butordarab, egy ócska zsölyeszék kölesönöz! Vegyük ki belőle a zsölyeszéket s az egész darab halomra omlik és — semmivé lesz. Továbbá az egész népiesség az által van képviselve a darabban, hogy egy fővárosi tejáros leány, vagy mint ott nevezik: „millimári” az egyik szereplő, ki azonban ép ugy lehetne csirke kofa, szatócsnő, Laczikonyhás, vagy nagyuri szobaleány vagy akár német guvernante anélkül, hogy szerepén csak egy szót is kellene változtatni. — Maga a czím még nem tesz egy színművet népiessé. A népszínműnek az illető néposztály igazi életét, más osztályoktól megkülönböztető jellemvonásait, a köztöltők uralkodó eszméket és irányadó gondolatokat kell ugy visszatükrözni, hogy — különben a drámaiság egyetemes kivánalmainak szigorú megtartásával — a különlegességek teljesen előtérbe lépjenek s tiszta szemléltre hozassanak. És ezt hiában keresnek a Millimáriban. A jellemzetesség teljesen hiányzik s alakjai inkább halvány másolatok, mint valódi élő alakok, jönek, mennek; tesznek-vesznek; egymásután mind megjelennek, de már az első felvonás végét jelző csemettyű szó elhangzik és még nem történt semmi. — Ily lényeges hibákban szenvedvén a darab, magától érthetőleg komolyabb műlvezet nem nyújthatott s a mi hatást constatalhatunk is, azt is nem a darab komoly belértéke, hanem bohózatba illő helyzetei s a pórisság vadjától sem ment „élezes” (?) kifejezései idézték elő s ennyiben a tulnépességnek örvendő karzatnak sok gyönyörűséget okoztak. — Maga az előadás, a mennyiben a szereplőkön függött, jól sikerültnek mondható. A szereplők mindenike igyekezett minél több életet önteni a darabba s ezakis nekik köszönhető, hogy ez est mégis nem volt egészen elveszező közönségünk számára. A czimszerpben Bényeiné játszotta sok élénkséggel, mozgékonyssággal és kifejezéssel, dalai csinosak voltak s több ízben megújratottak. Kedvesét, Boros pök-mester fiát Fenyvesi adta s e különben nem nagyon hálás szerepet oly kedvessé és rokonszenvéssé tette, hogy nem vélünk csalódní, ha őt nyilvánítjuk az est hősenek.

Özv. Koresáknét, ki leányait minden áron férjhez akarja adni s ez okból különböző cselet vet az öreg és jómodu Sajtár M. egyetlen fiának, Jósának s általában minden rendű és rangu házasulandó ifjunak s leányai által rábeszélve még a Borosék „völégényfogó” zsölyéjük ellopátásába is beleegyeznek: — e szerepet Fábiniáné ügyesen játszotta és helyesen alakítá. Leányai: Keeskeméti Irma (Tini) és Ürményi Margit (Pini) kedvesen játszottak s különösen a pörölési jelenetekben sok ügyességet s nagy gyakorlottságra valló természetességet mutattak be. Dicséret elismerést érdemel még Püspöki (Hersch) ócsa zsidó dialektusáért, Lendvay (Vandrák), Németh (Jóska), Láng (Sajtár), Homokayné (Rébi), Völgyi (Boros) és Szép (Janó), kik mindnyájan igyekeztek az est sikerét emelni.

Ez előadás alkalmával a színház zsufólasig telve volt.

Jun. 4. „Kaviár”, bohózat 3 felv. Csiki Gergely. Főszereplő benne Poroszkay (Püspöki) bamlasz gyógyszerész, ki a „Kaviárhoz” hasonló növel óhajit kalandba elegendni. Ilyen nót lel föl Lilly (Rott M.) volt léghajósónoban. A bonyodalmat az idézi elő, hogy Achilles Duna-gőzhajózási kapitánnyal (Láng) Brigitta (Fábiniáné), Mártha (Püspökiné) és Miranda (Kovácsics E.) nagykoru kisasszony rokonai elakarják vétetni hármuk által háromféleképpen u. m. gyakorlati, nagyvilági és sentimentális irányban nevelt, Mariska (Keeskeméti Irma) unokahugukat. Lilly azonban Achilleshez jogot formál, miután elhozta azon társulattól, a melynél volt- s a mellett, hogy ezzel kompromitálta, szép reményűvel keesektető (!) jövőjétől is megfosztá. Achilles Lilly azon kijelentésére, hogy vagy ő, vagy Poroszkay kell hogy elvegye: szorult helyzetéből kimenekül az által, hogy Poroszkaynak Lillyvel összejönni utat enged. Poroszkay Lillyt találkaára hívja fel, mit az ennek tisztességes szándék föltétele mellett meg is enged. E találkának aztán sok komikus és humortól pezsgő jelenete után, a darab szerint három, valóban pedig négy áldozat lesz következő: Poroszkay felesége,

Czili (H...  
laghi a g...  
Oszkár (...  
kos tanár (...  
riskát. A (...  
s a segé (...  
get habá (...  
tatottság (...  
ságára n (...  
lőben I (...  
utolsó fe (...  
emeltt (...  
zül Kees (...  
gyelmel (...  
számmal (...  
Jur (...  
Tihamér (...  
szép ér (...  
beleszere (...  
Hankát (...  
Misó (L (...  
lulat ezm (...  
gyámleá (...  
baromor (...  
tudják k (...  
kad, mi (...  
helyre a (...  
vosszgot (...  
rászedni (...  
lóorvossá (...  
gához h (...  
zési ese (...  
Misó Pa (...  
asszony (...  
gyent va (...  
teli any (...  
adja ne (...  
kodás u (...  
beleegye (...  
mondva (...  
némi me (...  
igen lát (...  
Lendvay (...  
kerrel ig (...  
dalai s (...  
kainé (...  
hogy ha (...  
Közönsé (...  
Ju (...  
„A Ston (...  
szőn (...  
gyűjtött (...  
kor viha (...  
bouquet (...  
Mint m (...  
a vidék (...  
A többi (...  
sorolhat (...  
Általába (...  
„vendég (...  
tékaikra (...  
is elism (...  
telhetsé (...  
hangja (...  
kellőkép (...  
multkor (...  
és most (...  
előadás (...  
bajára k (...  
akadály (...  
szédmo (...  
neteiben (...  
erős lel (...  
Ha ezé (...  
heti ki (...  
szerepé (...  
mennyé (...  
adás el (...  
alkalom (...  
tebb fig (...  
Ju (...  
Irták G (...  
néjét s (...  
VIII. P (...  
ezai vár (...  
25-ik (...  
Alexibu (...  
hivatja (...  
Alexibu (...  
s az ált (...  
a kock (...  
zelmet (...  
a harez (...  
fiának (...  
állítják (...  
ugy nev (...  
szerelem

Czili (Homokainé), Lilly, Mariska és a negyedik Maszlaghi a gyógyszerészség (Németh.) A csomót Beregi Oszkár (Fenyvesi) a fennebbi három kisasszony belső titkos tanácsosa oldja meg oly formán, hogy ő elveszi Mariskát. Achilles Lillit, a gyógyszerész feleségével kibékül s a segéd ártatlansága is kiderül. Az előadás a közönséget habár folytonos derűltsgében tartotta is, némi vonatottság mégis volt észrevehető, mi az előadás összevágóságára nem kis hátrányul szolgált Rott Mari, kinek különben Lilly nem tartozik szerepéhez, Német (kivált az utolsó felvonás végjelenetében.) Püspöki, Láng, mindemellett is ügyesen és jól játszott. A többi szereplők közül Kecskeméti Irma, Homokainé és a tehetségével figyelmet ébresztő Fenyvesi emelkedett ki. Közönség szép számmal.

Jun. 5. „A tót leány.“ népszínmű 3 felv. Almási Tihamértől. Főszereplője Hanka (Bényei) az egyszerű és szép érelyekkel díszített tót leány, kibe Bandi (Németh) beleszeret, ezért ennek anyja Gyarmathné (Homokainé) Hankát üldözi. Hanka apja Brboly (Püspöki) haza jó s Misó (Lendvai) személyében vőlegényt hoz neki. A bonyolult ezzel kezdődik. Gyarmathné fiának Máthé Julis gyámleányát (Rott M.) szánta, de a kibe Kospál (Végh) barom orvos is bolondul. Bandinak fejből Hankát nem tudják kiverni s már-már az események fonala megszakad, midőn az író izléstelen leleményességgel úti helyre a dolgot. Ugyanis Kospál lo számára készített orvosságot ad Ötös Mari (Fabián) javasasszonynak, ezt rászedni s tőle megszabadulni akarja. A javasasszony a lóorvosságot bájjal (!) gyanánt adja Julisnak, hogy magához hódithassa Bandit. De belőle Misó iszik. Mérgezési eset forog fenn. Az orvos Julist, Gyarmathné Hankát, Misó Panni szolgálat (Kecskeméti I.) vádolják. A javasasszony utján kisül a dogmában léte; az orvos szégyent vall, a vádlottak ártatlansága kiderül. Bandi követeli anyjától, hogy Hankát, ki ez alkalommal is szép jeleit adja nemes gondolkodásának, kövesse meg. Némi vonakodás után megtörténik, sőt Gyarmathné e házasságba is beleegyeznek. Misó és Hanka egymásról kölcsönösen lemondva, az Pannihoz szegődik. Általán az egész darabon némi mesterkéltesség vehető észre. Alkotási ügyesség nem igen látszik rajta. Bényei, Püspöki, Rott M., Lendvai, Végh, Kecskeméti Irma, szép sikerrel igyekeztek elfedni a darab gyengeségeit. Bényei dala s Lendvai lejtett táncza kiválóan estettek. Homokainé a familiájára sokat adó nőt ügyesen játsza; kár, hogy hangja nem képes eléggé hódolni akarát erejének. Közönség elég szép számmal.

Junius 6. közkívánatra, P. Rott Mari jutalmán „A Stomfai család“ másod ízben. Csiki e kitűnő darabja s közönségünk kedvelt színészöjje igen szép publikumot gyűjtött egybe ez alkalommal is. Rott Mari megjelenésekor viharos tüsszel és éljenzéssel s egy pár gyönyörű bouquettel tüntette ki közönségünk. Méltán megérdemelte. Mint minden szereplésével, úgy most is bebizonyítja, hogy a vidéki színészök elsői között méltó helyet foglal el. A többi szereplőket már a multkor kiemeltük; hozzájuk sorolhatjuk Némethet is, ki Vilmos szerepét sikerrel adta. Általában az előadás jobb volt a multkorinál is; csak a „vendégek“ fordítanak több figyelmet öltözeteik és játékaikra. — Fenyvesi szereplése fölött ez alkalommal is elismerésünket kell nyilvánítanunk. Fabiánról a tehetséget nem lehet megtagadnunk, csak az a kár, hogy hangja nem rendelkezik oly erővel, hogy érzelmeinek kellőképen tudjon kifejezést adni. Kecskeméti Irma multkori szerepléséről elég elismeréssel emlékeztünk meg és most sem akarunk semmit sem levonni érdeméből. De előadásában két olyan lényeges, megalkodásból eredő hibájára kell figyelmeztetnünk, melyek haladhatása elő nagy akadályt gördítenek. Egyik az, hogy nagyon kiérzik beszédmodorán a skándálás, különösen pathétikusabb jeleneteiben; a második ennek kifolyása, nem egyéb, mint az az erős lélegzetrétel, mely skansóját következetesen kíséri. Ha ezektől megszabadulnia sikerül, jó színészövé képezheti ki magát. Homokainé kellő ügyességgel játszta szerepét. Bényei, Püspöki, Láng, most is szép eredménnyel állottak meg helyüket. — Általában az egész előadás élénk és szeszavó volt, úgy hogy azokat a kik ez alkalommal másod ízben nézték, mindvégig a legeszültebb figyelemben lekövte tartotta.

Jun. 7. „Petaud király udvara.“ nagy operette 3 felv. Irták Gill Fülöp és Falme Filo, ford. Follinus János, zenéjét szerző Delibes Leó. Meséjét a következőkben adjuk: VIII. Petaud király (Németh) udvarhölgyei és udvaroncjai várják a trónörökös megszületését, mialatt a király 25-ik Alexibussal (Püspöki) harcol. Petaud legyőzetik s Alexibus jön alattvalóival a hódolati esküt letétni. Előhívhatja Petaud-t is, ki jövetele híre borotválkozni ment. Alexibus sulyos követeléseit előadja. Azonban hírnök jó s az általa hozott levélből arról értesül Alexibus, hogy a koczká fordult s Petaud serege összeszedve magát győzelmet aratott, Alexibus is fordít egyet a dolgon, lemond a harcról, s Petaudnak megszületett leányát csesemő fiának eljegyezteti, miről a dokumentumot azonnal ki is állítják, melyben Alexibus szigorúan kiköti, hogy a leány úgy neveltesse, hogy 18 éves koráig mit se tudjon a szerelemről, különben a 18 évi adómentyiséget a kamatos

kamattal együtt befogja hajtani. Ennyi az első felvonás lényege. Kiszínezésében nagyon is átesap a léhaságba. Zeneje nem keltett érdeket. Nem épen így a második és harmadik felvonás. A 2-ik felvonásban az udvaroncok bemutatják Petaudnak a már 18 éves Girandoleban (Bényei) nevelésük eredményét. Sajátságos egy nevelés volt az! Hogy a szépet és szerelmet megismerhetlenné tegyék előtte, alapul Chevalier (Lendvai) egy lexikont készített, melyben a szép kifejezései a rut kifejezéseivel voltak helyettesítve. A szerelem, s szív stb. kifejezésére más szavak lettek alkalmazva. Így pld. ha valaki ezt mondta volna Girandolnak „szeretlek téged szívem mélyéből.“ nem érthet meg, mert az neki így let betanítva: trombitállak téged táncmesterem mélyéből stb. Természetes azért, ha Alexibus fiának Leo hercegnek (Ács Flóra) szerelmi ömlengéseit nem tudja megérteni. Alexibus azért kijelenti, hogy ha három nap alatt meg nem tanítják Girandolnak, hogy mi a szerelmes, fellép követelésével. Ezzel végződik a 2-ik felvonás. — A 3-ik felvonás Girandolnak a szerelemre való oktatásában az udvaroncok sikertelen fáradozását tünteti fel; míg meg nem jelenik Leo herceg, mint pásztor fiu, kinek a magára hagyott Girandole, a természetből merített szép hasonlataival sikerül megtanítani arra, hogy mi a szerelem és mi a csók. És ezzel a követelésnek elég levén téve a darab véget ér. Egészében véve a darab üres, tartalmatlan lapos nyelvezetű s alig tesz tanubizonyoságot a francia szellemességről. Zeneje azonban a 2-ik és 3-ik felvonásban megragadó szép. A nagyon csekély számú közönség nem is késett Bényei és Ács Flórá gyönyörködtető énekükért tapsaival megjutalmazni. Mi is elismeréssel emeljük ki mindkettőjüket; utóbbira nézve azonban sajnálatlaltal jegezzük meg azt, hogy igazán nagy kár, hogy hangja nem erőteljes, mert így helyen-helyen sokat veszt az kellemességéből. Püspöki és Németh feledtetek némileg a darab ürességét.

## IRODALOM.

A világirodalom története képekkel és irodalmi szemelvényekkel. Budapest Tetty-féle könyvkiadóhivatal. 13. füzet. Ára 30 kr. — E jeles munka, mely a művelt nemzetek irodalmát rövid szabadatsággal, élénk színekben festi s minden egyes irodalom költészetéből a remekeket jeles magyar fordításban közli hű tükröt fogja képezni a világirodalom fejlődésének és mai állásának. Ma, midőn a műveltség oly fokra hágott, hogy ki-ki csak saját szakmájával foglalkozhat, ha abban a jelen színvonalán akar maradni, — nem érünk rá a művelődés valamennyi ágába mélyen behatolni, hanem kénytelenek vagyunk beérni vele, ha a hivatásunkkal szoros kapcsolatban nem álló ismereteknek csak a legjavával ismerkedünk meg; az irodalomban azzal, mi az egészét jellemzi s neki jelentőséget ad. E feladatot oldja meg a jelen munka, mely eredetiben már 6 kiadást ért és 45.000 példányban kelt el. A kiállítás főnyes, a képek jelesek.

A váltóörvény, váltó és kereskedelmi eljárás. A budapesti kir. ítélő tábla elvi jelentőségű határozataival ellátta Dr. János György. Budapest. 1883. Tetty-féle könyvkiadóhivatal. Ára 60 kr. — Szerző az anyagi váltótörvényre vonatkozólag a törvény életbeléptetése óta hozott és a felsőbb bíróságok által követett határozatokban foglalt elveket, praecis, világos fogalmazásban az egyes szakaszok után közli akképpen, hogy a törvénynek minden szakasza a vonatkozó kir. táblai, illetve kiriai határozatokkal megvilágíttatik.

Grimm Gusztáv könyvkiadótól Budapesten megkaptuk a Toussaint-Langenscheidt-féle francia levelek 2-ikát. E hasznos és gyakorlati vállalatot melegen ajánljuk mindazoknak, kik a francia nyelvet aránylag könnyű módon akarják elsajátítani. Előfizetési ár a 40 levélből álló terjedelmes műre 10 frt. 20 levélre 5 frt 50 kr, 10 levélre 3 frt. Egyes levelek 30 kr-nyal kaphatók minden könyvkereskedésben. — Megrendelhető Wokál Jánosnál Nagy-Enyeden, ugyszintén a fennebb említett művek is.

## VEGYES HIREK.

— A n.-enyedi gyümölcsészeti egylet junius 3-iki választmányi ülésén a következő érdekesebb tárgyak fordultak elő. Bihari Zsigmond az egyletnek 200 darab alma, körte és cseresznye vadonozot ajándékozott. A földmívelési miniszterium rendszeren küldeni méltóztatik ujon alapított gazdasági értesítőjét, mely heti lap az egyleti titkárnál tagok által betekinthező. A várszegatca végén állítandó öt holdos egyleti faiskola kertelésének és szellőtárának költségeire az egylet mérnöki költségvetést és üzemterv alapján ezer frt államségelyt fog kérni. Az alsó-fehérmegyei gazdasági egylet átiratban fogja az elnökség megkeresni, hogy a földmívelési miniszteriumnál gyümölcsészeti vándortanító kiküldését szorgalmazza az erdélyi részre, Enyed székhelylél, mint mely az erdélyi nemes gyümölcstenyésztés természetes góczpontját képezi. Az állandó gyümölcskiállítás és hetenkinti izlés a tavalyi módon még e hó folytában meg fog kezdeni.

— Necrológ. Boros Gábor főiskolai énektanár neje, szül. Kasza Terézia folyó hó 4-én életének 65-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 6-án volt. — Áldás lengjen porai felett!

— Bényei István színtársulata által vasárnap, junius 10-én adatik: „A csángók“, új alkalmi népszínmű

dalokkal, a csángók betelepítése és utazása alkalmából. Hétfőn, jun. 11-én utolsó előadásul itt először: „Bozóthy Mártha.“ Csiky Gergely kitűnő új színműve.

— Kötszövészet. A helybeli kerületi börtönben a kötszövészeti iparágat honosította meg az igazgatóság. Egyelőre hat gép működik. Már az eddig előállított kész áruk is azon biztos kilátást nyújtják, hogy a külföldről importált hason árukat szolid minőségük és jutányos árnál fogva a belföldi piacról leszorítani fogják. — Egy pár női harisnya pamutból 40 kr, ezernéből 60 kr; egy pár férfi harisnya pamutból 30 kr, ezernéből 45 kr. — Ajánljuk ez új vállalatot olvasóink figyelmébe.

— Pályázat. Bucsum, Muska és Korna községekből álló bucsumi körjegyzőségben a közgyámi, illetve aljegyzői állomásra, mely 150 frt fizetéssel, továbbá kiszalások alkalmával szabályszerű illeték élvezetével van ellátva, a verespataki j. szolgabíró pályázatot hirdet. — A kellően felszerelt kérelmek f. hó 18-ig adandók be. A választás folyó hó 19-én lesz.

— Lőnhart püspök ő Exeja f. hóban Csikban végzte püspöki körutját, melynek — mint a „Székely Nemzet“ írja — valóságos fénypontját képezi Csik-Tusnádon léte s azon kettős apostoli működés, melyel a görög nemegyesültté lett 26 egyént visszahódította az egyháznak és megmentette a nemzetnek. A Balázsfalváról ígért kolossális iskolaépület, a kepe alábbszállítás ígéréte, mind elenyésztek a püspök meggyőző és szívhez szóló szavai előtt. A hívek most békeességben és kibékített papjakkal egyetértésben vannak. A püspök pedig örömtel kebel-lel távozott a megyéből; további körutjára. Mi is kívánjuk: legyen további apostoli utja is oly sikeres, mint minő a csiki volt!

— A gyulafehérvári kisdudóv-egyesület választmányja folyó hó 2-án ülést tartott Novák Ferenc elnöke alatt és a választmányi tagok tömeges részvéte mellett, mely a megvásárolt épületnek átalakítására vonatkozó terv és 363 frt 16 kr-ra rugó költségvetésnek elfogadása után elhatározta, miként az óvodát szept. hó 1-én megnyitandja. Az óvónő fizetése 400 frt készpénz, szabad lakás és fűtésben, egy ápolónő fizetése 12—15 frt havi díj- és szabad lakásban állapítván meg, — elnök megbízott, hogy az óvónő állomásra pályázatot nyisson és azt egy budapesti és egy kolozsvári napilapban kihirdettesse. Végül elnök megbízott a felszereléseknek az országos kisdudóv-egyesület közbenjárása utján megszerzésére, nemkülönben a magas kormány és az országos kisdudóv-egyesület intőzettel eszközözendő segély iránti lépések megtételére.

— Az elópataki fürdőn a vendégek gyűlnek és ha a jelek nem csalnak, igen látogatott idényre számítanak. Számos előkelő család lakást bérelt, többen főúri körökből az évad egyrésztét ott szándékoznak tölteni. — A birtokossági szövetezet áldozatközsége már is hozza gyümölcsét, a menyiben komoly és radikális reformok történtek Elópatakon. A birtokosság ugyanis szerves társasággá alakult s ezáltal magva szakadt az apróbb kellemetlenségeknek a folytonos vendéglógdosásoknak és tultaksalásoknak; a gyógyforrások vonalában elterülő zajos országút el van vezetve; a padozói sétatér eltűnt. Azt a helyet, valamint a kopár térségeket virányos parkok díszítik. A birtokosok villái, szállói gyökeresen átalakítva, új és czélszerű építkezésekkel vannak gyarapítva. Ezen, kívül van fürdőorvos és gyógyszerár, posta és távirtdai állomás, zongora- és olvasóterem, kitűnő magyar népzene. Továbbá 600 jól berendezett lakszoba jutányos árban a kényesebb igényeknek; mint a gyógymóddal megegyező restauráció k, addig is a migszeptemberben a karlsbadi híres szakmának terve szerinti nagyobb szabású hideg és meleg ásványfürdők építése megkezdetik, a hideg tükörfürdők javítva vannak, melyekhez séta-út vezet. Tombola, táncvigalmak, hangversenyek, a fősaisouban uepszínmű és operette színtársulat szórakoztatja a fürdőközönséget. Brassó és Földvár vasuti állomásoknál posta és gyorskocsi közlekedés áll fenn s minden nagyobb vasuti állomáson, az oda utazók részére mérsékelt menettérti jegyek kaphatók. Szóval mindenütt rend és tisztaság látszik s az igyekvő haladás jótékony beuyomása észlelhető. — Ezen korszerű intézmények megteremtése a fürdőigazgatóság élén gr. Nemes János elnök fáradszatlan buzgalmának köszönhető.

— Szegény milliómos. Stone Amasa, Cleveland állam leggazdagabb polgára, ki egy millió dollárnál többet ajándékozott egy egyetem, egy ipariskola és egy öreg asszonyok számára való menház alapítására, mult hó 11-én szíven lötte magát, mert az álmatlanság kínját nem bírta tovább viselni. Stone egyszerű puritán családból származott és mint szegény ácslegény kereste eleinte kenyerét. De kitartó, leleményes, vállalkozó férfi volt. Vasuti és hidépitészé képezte ki magát. Vállalatainak kedvezőtlen szerencse és ő becsületlen munka által milliókat szerzett. De a tulságos munka következtében oly ideges lett, hogy nem bírt aludni. Ekkor vissza vonult az üzzlettől, nagy utazásokat tett, neje részéről a leggondosabb ápolást nyerte. De mind hiába, kínos állapota nem javult. Egy átvirrasztott éjszaka után revolverrel vetett véget életének.

## KÖZGAZDASÁG.

**Kolozsvári második tenyészállatkiállítás.**  
1883. évi szeptember hó 1-ső, 2-ik és 3-ik napjain a kolozsvári sétateren rendezt az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítását szakosztálya.

A kiállítás napirendje a következő:

Első nap, szombat szeptember 1-én délelőtt 9 órakor az állatkiállítás megnyitása, a bíráló bizottságok működése, délután 4—7 óráig zene; belépti díj e napon 1 frt.

Második nap, vasárnap szept. 2-án délelőtt 11—1 óráig és délután 4—7 óráig zene; belépti díj e napon 30 kr.

Harmadik nap, hétfő szept. 3-án délelőtt 10 órakor lóvásár és loárverés, délután 3 órakor a díjak kiosztása, 4—7-ig zene, este 7 órakor a kiállítás bezárása; belépti díj e napon 50 kr.

Katonák (örmeisterig bezárólag) és gyermekek ezen díjaknak felét fizetik.

Névre szóló, állandó belépti jegynek (mely mind a három napon tulajdonosa által bárhányszori belépésre használható) ára 2 frt.

A kiállítás naponta délelőtti 9 óratól esti 7 óráig nyitva áll.

### Általános tudnivalók:

1. A kiállítás állandó helye a kolozsvári sétaternek északnyugoti oldalán e ezéla külön elkerített területen van.

2. A bejelentések folyó évi aug. hó 1-jétől kezdődőleg az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalához Kolozsvárra intézendők és legkésőbb augusztus hó 15-ére beküldendők; a szükséges bejelentési ívek díjtalanul küldetnek meg. A bejelentő az iv minden rovatának pontos és hiteles kitöltéséért felelősséget vállal. Különösen fontos, hogy az illető állat netáni eladási vagy kikiáltási ára számmal és betűvel legyen kiírva; az áraknak méltányos megállapítását úgy a kikiáltási vásár, mint az egyesek érdekében a tulajdonosok teljes figyelmébe ajánljuk.

3. Minden bejelentéshez az esedékes helypénz is mellékelendő, — e nélkül a bejelentés tekintetbe vétetni nem fog.

A helypénz a kiállítás tartalmára következőleg van megállapítva:

I. lovaknál )	mén vagy csikós kanczának külön rekesz	5 frt
	) egyes kanczának állás	3 frt
II., III. és VI. szarvas-)	tenyészbika darabonként	3 frt
	) marha és bivaloknál ) más marha	2 frt
V. és VI. juhok- és sertéseknél	csomónként	2 frt
VII. baromfínál	törzsenként	50 kr

A kiállításra küldött állatokat a helypénznyugta igazolja.

4. Pénzdíjat csak tenyésztő nyerhet.

Az odaitélt díjakat jelző táblácskák kifüggesztése a bíráló-bizottságok működésének befejeztével a zonnal történik.

5. A szept. 3-ikára kitűzött lóvásáron és loárverésen bárminő nem kiállított lovak is — 1 frt engedély-díj lefizetése mellett — elővezethetők és eladhatók. Belépti díj a lóvásárra és loárverésre 50 kr, az állandó belépti jegyek itt is érvényesek.

6. A bíráló bizottság részben a gazdasági egyesületeknek e ezélből felkért küldőiteiből, részben a rendezendő bizottság által közvetlenül meghívott szakemberekből alakul.

A bíráló (ugy mint 1882-ben) az értékszámrendszer szerint történik a bíráló bizottság szabályzata jelen értesítés függelékében olvasható. — Kiállító a saját osztályában bíráló nem lehet.

7. A bejelentett állatoknak legkésőbb szeptember hó 1-én reggeli 6 órakor (a kellő egészségügyi bizonyítványokkal ellátva) helyt kell lenniük és a kiállítást — még eladásuk esetén is — szeptember 4-én, hajnal előtt elhagyniök nem szabad. Miután azonban a bíráló nyomban a megnyitás után fog megtörténni, a kiállítóknak érdekükben áll állatjaikat már a megelőző napon, (tehát aug. 31-én) elhozni s elhelyezni, hogy az állatok a helyet megszokják és a netán távoli utnak fáradsalmait kipihenjék.

Szilaj állatoknál maga a tulajdonos tartozik arról gondoskodni, hogy azok sem a személyzetet, sem a látogatókat ne veszélyeztessék.

8. Az állategészségügyi s állatrendőri felügyeletet az e ezéla külön megbízott állatorvos gyakorolja.

9. Azon kiállítóknak, kik takarmányról saját maguk gondoskodni nem kívánnak, a rendező bizottság fog piaczi áron jó minőségű takarmányt rendelkezésre bocsátani.

10. Azon kiállító vagy látogatók, kiknek a kiállítás tartamára szállásra van szükségük, sziveskedjenek e tekintetben idejekorán B a r t h a Lajos urhoz Kolozsvárra fordulni.

11. Minden kiállító kívánatára eaját személyére szóló egy darab állandó szabadjegyet nyer. — Az állatokat gondozó személyzet szines karkötőt visel, melyért darabonként 40 krajczár fizetendő s a bejelentéssel egyidejűleg beküldendő E karkötőt másnak átengedni öt forint büntetés terhe alatt tilos.

12. Az állatok tűz elleni biztosításának költségeit a rendező bizottság hordozza, ellenben más károk és veszteségeikért felelősséget nem vállal.

13. Ki eselődöt nem küldhet, annak állatait a rendező bizottság gondoztatja és pedig a ló, szarvasmarha és bival osztályokban naponként és darabonként 10 krajczárért; a baromfi gondozásáért külön díj nem jár.

14. A kiállítási istálló helyiségeket a helypénzt fizető állatok csakis egy nappal a kiállítás megnyitása előtt (tehát aug. 31-én) és egy nappal annak bezárása után (tehát szeptember 4-én) vehetők igénybe.

(Folytatása következik)

## Sürgős munka a szőlőben.

Tapasztalás bizonyítja, hogy mennyire elővihetünk egy s más dolgot. ha annak idejében segítségére sietünk. Gyakorlatból tudhatjuk, mily hatalmas lökést adhatni állataink és növényeink fejlődésének, ha az utjokba álló akadályokat elhárítjuk s azokat okszerű ápolásban részesítjük.

Segítségünket várja, — hátramaradt — áldott szőlőtökünk is, melylyel ha nem késedelmezünk, még remélhetjük, hogy az elég korán érők, kellő fejlettségre jutnak.

Hosszas tapasztalatok alapján válhatott közmondássá bizonynyal, hogy „ha Antalnapji vásárra (junius 13. Kolozsvárt) virágzó gerezd nem található, a szőlő megérésére nehezen számíthatni” — s pedig odáig csak pár napunk van — s alig lehet reményünk, hogy jelzett napon szőlőnk virága rendkívüli finom illatát élvezhessük.

Igyekezzünk tehát megtenni minden tőlünk telhetőt arra nézve, hogy e háládatos növényünk fejlődése gyorsíthatassék!

Legbiztosabb rugó erre nézve az, — természetesen már régen meg van kapálva — hogy mielőbb fogjunk a levelezéshez, mely műtét alatt a jövő évi magfa (termővessző) választást s az ezzel járó gondos ápolást értjük.

Igaz, hogy a tulságos eső idő nagyon gátol munkáinkban s igen érzékenyen hátravetett — ugyszólva minden mezei dolgunkban — de hát éppen azért tegyünk meg ott, a hol tehetünk, pld. kertjeink, szűkebb határu szőlőültvényeinkben minden lehetőt, hogy a szépen mutakozó termést kellő fejlettségre segítsük.

Teendők tehát, hogy legelőbb a szőlőtökön válaszszuk ki azokat a sarjakat, melyek szőlőnk további diszlesését és azok jövő évi termésének biztosítását eszközölni leendnek, hivatva. Ezekkel rendben levén, távolítsunk el, ezen kívül minden oly sarjat, melyen termés nincs, s a hol tulságosnak találjuk az áldást, még abból is hányjuk le a mumusokat, legalább kipótólják a megmaradtak, sokkal szebb fejlettségük által azt a látszólagos kárt, melyet ez által eszközölünk.

Évvel rendben levén, következnek a természetes sarjak elcsipkedése; tapasztalván azonban, s nem egyszer igen-igen érzékenyen, hogy ezzel tulságosan sietni káros: a csipkedést egy pár héttel továbbra halasztani javallom és pedig, a mint jelzém, elegendő bő tapasztalatom alapján.

Különösen a legközelebbi évben vettem észre, hogy mily rohamos a szőlőtő működése levelezés után, s hogy ennek következtében, mennyit el szokott rugni természetéből.

Különbön, fontoljuk is meg csak kissé a dolgot! Mily nagy változást idézünk elő szőlőtökünkben az által, hogy némelyiket csaknem egészen lekopasztyuk, ott hagyva tized vagy még kevesebbet részét annak a jövésnek (sarjunak), mely pár perc előtt még azt oly szépen diszíté, mint különben lim-lom?!

Igaz ugyan, hogy az ejtett sebek begyógyítására is fordít dus táperéből a kezünk közti növény; de mégis tulságosan jut a megszáradtagnak belőle, mi miatt aztán megtörténni, hogy csaknem resteljük, hogy mi voltunk azok ápoló dajkái.

De másfelől azt is tapasztalhattuk, hogy ha igen korán csipkedünk, annyira előzönlik a visszaesipkedett sarjak honaljai s más támadt jövések a szőlőtőt, miszerint vélt okszerű eljárásunkat, inkább hátrányos, mint előnyösnek vagyunk kénytelenek beismerni.

Ezek folytán a levelezés minden más csinját vigyük végbe; de a természetes jövések, sarjak visszaesipkedését halasszuk későbbre, a mint fönnebb is jelzém. Ez ugy is végheteletlen gyorsmunka, s bizonynyal kevesebb időt igényel, mintha egyidejűleg megcsontítottunk volna azokat is, s most 1—4 hónalj sarj s még más vad-jövések eltávolításával vesződünk.

Hogy azonban, e visszaesipkedés is virágzás előtt lehetőségig megtörténnék — virágzásakor pedig teljességgel nem is járni közte — igen természetes. S hogy ez, a gerezd embrio fölött hány levéllel történnék, azt a természetes sarjak sokasága vagy kevesebb volta határozza meg; valamint az, hogy kerti vagy hegyi szőlővel bibelődünk-e? forróbb vagy kevésbé meleg expozícióban.

Ha sok a termés, illetve kedvezőtlenebb szőlőhelyiségünk fekvése, mind rövidebbre esipjük a sarját, ugy azonban, hogy egy levél okvetlen maradjon a termés fölött; — melegebb fekvésben pedig s kevesebb termésnél 3—4 levelet is hagyjunk védő ernyőül s lélekző eszközü.

Mintha hallanám tisztelt ügytársaim ellenvetéseit, — miszerint egy munkával ismét szaporítom, ugy is teméntelen dologgal járó szőlőnk mivélését. Ez az ijedelem azonban, azonnal megszűnik, mihelyt jól megfontolják okadatolt eljárásomat, — melyet különösen azon szőlő buvárok, szenvedélyes kerti szőlők művelői — hogy ugy szóljak művészei — nagy becsű figyelmébe ajánlok, kik mindent elszoktak követni arra nézve, hogy minél szebb és több eredményre jussanak. **K. K. után.**

× **Földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter 24.191. sz. a leirata szerint** segíteni kívánván azon bajokon, melyek némely vidékeken a kellő munkakéz hiánya miatt előfordulnak, intézkedett, hogy a csoportokban más vidékekre utazó munkások vasutakon és gőzhajókon mérsékelt viteldíjjal mehessenek. Felhívást intézett továbbá a közgazdasági előadókhöz az iránti jelentéstételre, hogy 1. az aratás, valamint más gazdasági munkálatok körül idegen munkás kézre leend-e szükség? 2. ha igen, mintegy hány munkás, mennyi időre, mely időben és minő bér mellett számíthat munkára? 3. Ha vidéken csekély termésre van kilátás, hány munkás, mennyi időre és minő feltételek közt lenne idegen vidékre megnyerhető? 4. Mindkét esetben azon teljelen megbizható egyének, közíg. tisztviselők, lelkészek, előjárók nevei, kik a munkásokat kereso gazdáknak és a munkát kereso egyéneknek kellő utbaigazítást és közvetítést nyújtani képesek és készek, a lakhely és utolsó posta megjelölése mellett sietőleg bejelentendők.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

## A városi uszodánál

egy szabályosan uszni tudó egyén uszómesterül azonnal felvételt nyerhet kedvező feltételekkel.

Jelentkezés az uszoda felügyelőknél.

## Egy liter hegyaljai bor

csak 24 kr.

A ki nem hiszi, tessék meggyőződést szerezni BIRTALAN LAJOS-nál.

614. számhoz  
1883.

## Árlejtési hirdetmény.

Ns. Alsó-Fehérmegye f. évi április 25-én tartott törvényhatósági közgyűlésében 55. jkvi sz. a. hozott határozat nyomán a törvényhatósági utakon a közmunka-alap terhére a következő építkezések engedélyeztettek:

1-ször. 5185—1883. alp. sz. alatt a Gyula-Fehérvár-drombár-berve-szekási útvonalnak az **alvinczi járásban** O.-Herepe és Berve határában fekvő szakaszán 3 fahid újból építése 3172 frt 06 kr

2-or. 5252—883. alp. sz. alatt a **kis-enyedi járásban** a Berve-vingárd-koncza-szerdahelyi. Alamor-ladamosi és Konceza-buzd-preszákai útvonaloknak Vingárd, Alamor, Buzd és Drassó községek határában fekvő szakaszán 3 fahid és 6 faáteresz újból építése . . . 3281 frt 47 kr.

3-or. 5265—883, alp. sz. alatt a hegyaljai útvonalnak **magyar-igeni járásban** M.-Igen, Krakkó és M.-Boros-Bocsárd határában fekvő szakaszán 1 fahid és 3 faáteresz újból építése 1304 frt 51 kr költség összeggel.

A felsorolt munkálatok foganatosításának biztosítása céljából **f. évi június hó 21-én** délelőtt 10 órakor kezdődőleg az alsófehérmegyei kir. építészeti hivatal irodájában, a megye alispánjának elnökle mellett, szó- és írásbeli ajánlati versenytárgyalás tartatik.

A tervek, költségvetés és építési feltételek alólirt hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők és ugyanott átvehetők a zárt ajánlati minták is.

Felhivatnak a vállalkozni szándékozók, miszerint a fenn kitett napon és órában a kikiáltási ár 5%-át tevő készpénz, vagy ennek megfelelő óvadékképes értékpapirokból álló bántpénzzel ellátva, a kir. építészeti hivatal irodájában személyesen jelenjenek meg, vagy pedig jogérvényes — minden járásra külön kiállított — zárt ajánlataikat az 5%-tőli bántpénznek melléklésével nevezett hivatalhoz az árlejtés megkezdésére kitűzött ideig annyival inkább adják be, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Nagy-Enyed, 1883. május 30.

**Alsófehérmegyei m. kir. építészeti hivatal.**